

Această fișă informativă a fost realizată în colaborare cu *Consiliul Notariatelor din UE (CNUE)*.

1 Cum se redactează dispoziția pentru cauză de moarte (testament, testament conjunctiv, pact asupra unei succesiuni viitoare)?

În temeiul articolului 418 din Codul civil leton (*Civillikums*), testamentul este actul unilateral prin care o persoană dispune cu privire la întreaga sa avere, la o parte din aceasta sau la anumite bunuri ori drepturi pentru timpul când nu va mai fi în viață. În temeiul articolului 420 din Codul civil, orice persoană poate întocmi un testament, cu excepția minorilor. Minorii care au împlinit vârsta de 16 ani pot întocmi testamente cu privire la bunurile personale (articolul 195 din Codul civil). Persoanele aflate sub tutelă pot, de asemenea, să întocmească testamente. Trebuie precizat că, în temeiul articolului 421 din Codul civil, persoanele care nu pot să își exprime voința nu pot întocmi testamente.

Dreptul civil prevede că, în funcție de forma lor, testamentele pot să fie autentice sau olografe.

Testamentele autentice sunt întocmite în fața unui notar sau a unui tribunal pentru familie. Ele trebuie să fie redactate în prezența testatorului. Se consideră că originalul unui testament autentic este testamentul înscris în registrul actelor din cadrul unui notariat sau al unui consulat ori în registrul testamentelor din cadrul unui tribunal pentru familie. După semnarea originalului, testatorului i se eliberează un exemplar al testamentului.

În temeiul articolelor 445 și 446 din Codul civil, testamentele olografe sunt valabile dacă există siguranța că ele au fost întocmite de către testator și că reflectă corect ultima voință a acestuia. Testamentele olografe se întocmesc în scris, fiind scrise în întregime și semnate de mâna testatorului.

În temeiul articolului 604 din Codul civil, testamentul în care două sau mai multe persoane testează reciproc una în favoarea celeilalte în cadrul unui singur înscris se numește testament conjunctiv. Totuși, testamentul în care numirea unei persoane ca moștenitor este condiționată de numirea valabilă a unei alte persoane, astfel încât cele două numiri sunt valabile sau nevalabile numai împreună, este denumit testament reciproc.

În temeiul articolului 639 din Codul civil, succesiunea contractuală se stabilește printr-un acord conform căruia o parte îi acordă altei părți sau mai multe părți își acordă reciproc, integral sau parțial, dreptul la o moștenire viitoare. Acest tip de acord se numește pact asupra unei succesiuni viitoare. Într-un pact asupra unei succesiuni viitoare, o parte poate, de asemenea, să acorde o moștenire unei alte părți sau unui terț. Nu este permisă excluderea de la moștenire prin pact asupra unei succesiuni viitoare.

2 Ar trebui ca dispoziția să fie înregistrată și, dacă da, în ce mod?

Dacă dispoziția pentru cauză de moarte este întocmită sub forma unui înscris autentic (act notarial, testament certificat de un tribunal pentru familie), aceasta trebuie înregistrată în registrul public al testamentelor. Dispozițiile pentru cauză de moarte care sunt întocmite sub semnătură privată nu sunt înregistrate, cu excepția cazului în care au fost depuse spre păstrare la un notar public sau la un tribunal pentru familie.

3 Există restricții asupra libertății de a dispune pentru cauză de moarte (rezervă succesorală, de exemplu)?

Testatorul are libertatea de a stabili cine va moșteni întregul său patrimoniu după moartea sa, dar nu poate dispune în privința rezervei succesoriale, care trebuie să revină moștenitorilor rezervatari. Moștenitorii rezervatari au doar dreptul să pretindă plata echivalentului în bani al rezervei succesoriale.

4 În cazul în care nu există o dispoziție pentru cauză de moarte, cine moștenește și în ce proporție?

În temeiul Codului civil au dreptul la moștenire soțul supraviețuitor, rudele și persoanele adoptate.

Persoanele adoptate și descendenții lor îi moștenesc pe părinții adoptivi și pe rudele acestora. Descendenții unei persoane adoptate o moștenesc pe persoana adoptată, dar și pe părintele adoptiv și pe rudele acestuia. Moștenitorul dintr-o clasă de succesiune inferioară nu moștenește dacă moștenitorii dintr-o clasă de succesiune superioară și-a exprimat voința de a moșteni.

Soțul moștenește împreună cu moștenitorii din prima, a doua sau a treia clasă de succesiune. Când moștenește împreună cu moștenitorii din prima clasă, soțul primește o cotă egală cu aceea a descendenților dacă numărul descendenților care și-au exprimat voința de a moșteni este mai mic de patru; dacă acest număr este mai mare sau egal cu patru, soțul primește un sfert din patrimoniul succesoral. Când moștenește împreună cu moștenitorii din a doua sau a treia clasă, soțul primește o jumătate din patrimoniul succesoral. Soțul primește întregul patrimoniu succesoral dacă nu există niciun moștenitor din prima, a doua sau a treia clasă sau dacă eventualii moștenitori nu și-au exprimat voința de a moșteni.

Rudele defunctului moștenesc într-o ordine stabilită, care se bazează atât pe tipul de rudenie, cât și pe gradul de rudenie. În scopul de a stabili ordinea succesiunii, moștenitorii legali se încadrează în patru clase distincte:

în prima clasă moștenesc, indiferent de gradul de rudenie, toți descendenții defunctului, dacă între aceștia și defunct nu există alți descendenți care ar avea dreptul să moștenească;

în cea de-a doua clasă moștenesc ascendenții defunctului din cel mai apropiat grad, precum și frații buni ai defunctului și copiii fraților buni care au decedat înaintea acestuia;

în cea de-a treia clasă moștenesc frații vitregi ai defunctului, precum și copiii fraților vitregi care au decedat înaintea acestuia;

în cea de-a patra clasă moștenesc celelalte rude colaterale din cel mai apropiat grad de rudenie, indiferent dacă rudenia este totală sau parțială.

5 Care este autoritatea competentă:

5.1 În materie de succesiune?

Notarul public.

5.2 să primească o declarație de renunțare sau de acceptare a unei succesiuni?

Notarul public.

5.3 să primească o declarație de renunțare sau de acceptare a unui legat?

Notarul public.

5.4 să primească o declarație de renunțare sau de acceptare a unei rezerve succesoriale?

Notarul public.

6 Scurtă descriere a procedurii de soluționare a unei succesiuni în temeiul legislației naționale, inclusiv pentru lichidarea patrimoniului succesoral și pentru partajul bunurilor (trebuie furnizate și informații din care să reiasă dacă procedura de succesiune este deschisă de o instanță sau de altă autoritate competentă din proprie inițiativă)

După deschiderea succesiunii, moștenitorul trebuie să își exprime voința de a accepta moștenirea. Acest lucru se face prin depunerea unei cereri de moștenire la un notar public. Notarul public deschide procedura de succesiune, anunță deschiderea succesiunii, constată dreptul la moștenire al unei persoane și eliberează certificatul de moștenitor.

Dacă succesiunea are loc în temeiul unei dispoziții pentru cauză de moarte, această dispoziție trebuie să fie depusă la un notar, care o va citi și îi va recunoaște valabilitatea în forma cerută de lege. Și în acest caz, moștenitorul trebuie să își exprime voința de a accepta moștenirea. Dacă a fost desemnat un legatar, acesta va fi, de asemenea, menționat în certificatul de moștenitor.

Legislația letonă nu cuprinde prevederi cu privire la lichidarea și partajul patrimoniului succesoral al defunctului. O astfel de prevedere poate fi inclusă de un testator în dispoziția sa pentru cauză de moarte, dar astfel de cazuri nu sunt frecvente. După ce notarul confirmă dreptul la succesiune al moștenitorilor, aceștia din urmă pot fie să rămână în indiviziune, fie să își împartă bunurile încheind un contract de partaj al patrimoniului succesoral. Dacă partajul patrimoniului succesoral este dorit numai de unul sau de o parte din moștenitori, împotriva voinței celorlalți moștenitori, părțile care doresc partajul pot introduce o acțiune de partaj succesoral.

Singurul caz în care legea prevede vânzarea bunurilor defunctului este atunci când nu există moștenitori și când succesiunea este declarată vacantă, intrând în jurisdicția statului. Dacă există creditori, bunurile sunt vândute la licitație de către un executor judecătoresc. Dacă nu există creditori, înstrăinarea bunurilor este hotărâtă de Serviciul de Administrare Fiscală.

7 Cum și când devine cineva moștenitor sau legatar?

În ceea ce îi privește pe legatari, la articolul 500 din Codul civil se prevede că, în cazul în care unei persoane îi este lăsat prin testament numai un anumit bun din moștenire, și nu totalitatea moștenirii sau o parte din aceasta, bunul respectiv se numește legat, iar persoana căreia acesta îi este lăsat prin testament se numește legatar.

Persoana interesată trebuie să depună o cerere de moștenire la un notar public. Dacă există o dispoziție pentru cauză de moarte, aceasta trebuie, de asemenea, să fie depusă la notar și să fie citită de către acesta. Notarul eliberează moștenitorilor și legatarilor un certificat de moștenitor la expirarea termenului de acceptare a moștenirii, care a fost stabilit de către notar (de cel puțin 3 luni), sau în conformitate cu prevederile Codului civil (un an de la deschiderea succesiunii sau de la luarea la cunoștință a deschiderii succesiunii).

8 Preiau moștenitorii datoriile defunctului și, dacă da, în ce condiții?

Codul civil prevede că, odată cu acceptarea și dobândirea moștenirii, toate drepturile și obligațiile defunctului, în măsura în care acestea nu se sting odată cu decesul, sunt transferate moștenitorilor. Moștenitorii răspund pentru datoriile defunctului, inclusiv cu bunurile proprii dacă bunurile moștenite sunt insuficiente. Moștenitorul care a acceptat o moștenire sub beneficiu de inventar răspunde pentru datoriile defunctului și pentru orice altă obligație a acestuia numai în limita moștenirii culese.

9 Ce documente și/sau informații sunt necesare de obicei pentru înregistrarea bunurilor imobile?

Certificatul de moștenitor și cererea de înregistrare se depun la cartea funciară.

9.1 Este numirea unui administrator obligatorie sau obligatorie la cerere? Dacă ea este obligatorie sau obligatorie la cerere, ce demersuri trebuie efectuate?

Pot fi numite următoarele persoane:

un administrator al patrimoniului succesoral, după deschiderea succesiunii. La cererea moștenitorilor sau, în anumite cazuri prevăzute de lege (de exemplu, când un patrimoniu este puternic grevat de datorii, când nu există moștenitori sau când moștenitorii nu poate fi contactați etc.), notarul public instituie administrarea patrimoniului succesoral printr-un act separat, care este trimis tribunalului pentru familie în vederea numirii unui administrator; un executor testamentar. Această numire are loc în timpul vieții testatorului atunci când acesta își întocmește testamentul.

9.2 Cine este îndrituit să execute dispoziția pentru cauză de moarte lăsată de defunct și/sau să administreze patrimoniul succesoral?

Testamentul care produce efecte juridice este executat de către executorul testamentar, numit în acest scop fie chiar în testament, fie într-un act separat întocmit de testator. Dacă nu a fost numit un executor, testamentul este executat de un moștenitor desemnat în testament. Dacă însă nu există niciun moștenitor testamentar direct, testamentul este executat de către un administrator al patrimoniului succesoral, numit de un tribunal pentru familie pe baza unei decizii a notarului.

9.3 Ce competențe are un administrator?

Statutul juridic al executorului testamentar și întinderea drepturilor și a obligațiilor sale sunt determinate de voința testatorului, așa cum este exprimată în testament. Dacă testatorul nu a lăsat alte instrucțiuni precise, executorul testamentar nu trebuie decât să se asigure, în măsura necesară pentru scopul urmărit, că testamentul este respectat conform ultimei voințe a defunctului, că succesiunea este efectuată și că patrimoniul succesoral este împărțit între moștenitori și legatari.

Administratorii unui patrimoniu succesoral acționează, în ceea ce privește administrarea și reprezentarea patrimoniului, în totală independență și în interesul patrimoniului. Aceștia administrează un patrimoniu succesoral cu aceeași grijă și diligență cu care un proprietar atent și-ar administra propriile bunuri. Pe durata administrării patrimoniului succesoral, administratorii depun declarații anuale la un tribunal pentru familie, iar după distribuirea patrimoniului succesoral către moștenitori sau după încetarea administrării din orice motiv, trebuie depusă o declarație finală. Administrarea și dreptul administratorului de a acționa în numele patrimoniului succesoral se încheie în momentul eliberării unui certificat de moștenitor de către un notar.

10 Ce documente sunt eliberate de obicei, în temeiul legislației naționale, în cursul sau la finalul unei cauze de succesiune pentru atestarea statutului și a drepturilor beneficiarilor? Au aceste documente efecte probatorii specifice?

Notarul public eliberează un certificat de moștenitor sub forma unui înscris autentic. Opozabilitatea unui înscris autentic nu poate fi pusă în discuție. Înscrisul poate să fie atacat în justiție în cadrul unei acțiuni separate.

Ultima actualizare: 07/02/2019

Versiunea în limba națională a acestei pagini este administrată de punctul de contact RJE respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Nici RJE și nici Comisia Europeană nu-și asumă nicio răspundere sau responsabilitate în legătură cu informațiile sau datele pe care le conține ori la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.

Având în vedere retragerea Regatului Unit din Uniunea Europeană, statele membre responsabile cu gestionarea paginilor cu informații naționale actualizează în prezent conținutul de pe acest site. Eventualele fragmente care nu reflectă încă retragerea Regatului Unit nu apar intenționat pe site și vor fi modificate în curând.